

# Magyar Élelmiszerkönyv

## Tejtermékek szakmai nap

2013. október 15.

Vidékfejlesztési Minisztérium

## Előzmények

- Az EU tejpiaci szabályozása 2015-től megszünteti a 30 éve működő kvótarendszert.
- Kiemelt feladat a felkészülés, illetve az ágazati szereplők felkészítése a kvótaszabályozás megszűnése utáni időszakra.
- 12 szakértő bevonásával egy átfogó elemzést készített abból a célból, hogy
  - **feltárjuk a magyar tejágazat valós helyzetét** az EU és azon belül a Közép-Kelet Európai régió viszonylatában,
  - **meghatározzuk a lehetőségeket**, melyek háttérrel jelenthetnek az ágazat fejlődéséhez, valamint
  - **konkrét intézkedéseket kezdeményezzünk** annak érdekében, hogy Magyarország a tejpiaci reform kedvezményezettjeként élje meg a változásokat.

## Főbb megállapítások

- **Termelési kapacitások** – Kicsi, koncentrált, magas genetikai értékkel
- **Nyerstej** – Jó minőségű, magas takarmányozási költséggel előállított
- **Termelési technológia** – Éghajlati változásoknak kitett  
Az elmúlt években jelentős, de nem elégséges beruházások
- **Feldolgozó ipar** – Technológiai lemaradás
- **Tejtermékpiaç** – Elmaradott fogyasztás, kevés közösségi marketing
- **Kereskedelem, piacszervezés** – Rossz külker szerkezet, szervezetlen piac

## Javaslatok 1

### Javasoljuk

- a közép- és felsőoktatási intézmények tantárgyainak és tananyagainak áttekintését, a gyakorlati oktatás feltételeinek javítását.
- olyan uniós és nemzeti támogatási feltételrendszer kidolgozását, amely a tejtermelésre ösztönöz.
- a földbirtok-politika végrehajtása során az állattenyésztők takarmánytermesztési és trágya-elhelyezési igényeit kiszolgáló garanciák beépítését a rendszerbe.

## Javaslatok 2

- Szervezeti, szabályozási és pénzügyi eszközökkel **gyakorlat-orientált szaktanácsadói hálózatot kell működtetni**, amely a helyzetértékelésben leírt versenyhátrányok lefaragásához képes hozzájárulni. Különösképpen
  - a takarmánybázis szélesítése, a kukorica-túlsúly csökkentése,
  - a gyepgazdálkodás, a szálas-és tömegtakarmány-termesztés színvonalának növelése,
  - a melléktermékek fokozottabb hasznosítása,
  - a takarmányok gombafertőzéseinek hatékonyabb kivédése,
  - a tejtermelő állomány hasznos élettartamának meghosszabbítása,
  - a tej zsír-és fehérje-tartalmának emelése

érdekében;

## Javaslatok 3

- A notifikált nemzeti támogatási jogcímeket (**állati hulla megsemmisítés, tenyésztés-szervezési feladatok, állatbetegségek megelőzése**) a 2014. évben indokolt újabb hét évre megújítani az időközbeni költségnövekedés figyelembevételével korrigált támogatási mértékekkel.
- A 2014-2020. évi KAP-reform jóváhagyott döntéseinek nemzeti alkalmazását a kitűzött céloknak megfelelően úgy javasoljuk kialakítani, hogy **a tejtermelési szektor évente legalább 20 Mrd Ft-os közvetlen támogatáshoz jusson** elsősorban a termeléshez köthető támogatások (a közvetlen kifizetések 13 %-a);
  - kisebb részt az ún. érzékeny ágazatok differenciált támogatási lehetősége;
  - és a degresszív top up,
  - támogatási jogcímeken keresztül.

## Javaslatok 4

- A zöldítés nemzeti szabályait – különösen az ökológiai terület-hasznosítás pontosítása során – úgy javasoljuk kialakítani, hogy az ösztönzést adjon a gyepgazdálkodás és a szalastakarmány-termesztés (takarmánykeverékek) fejlesztéséhez, az időszaki gyepterületek kialakítására.
- A vidékfejlesztési támogatások területalapú jogcímeinél kiemelt támogatási összeget javasolunk a gyepterületek hasznosítása mellett a szántóterületek környezetkímélő, időszakos gyepgazdálkodási (szalastakarmány-előállítási) hasznosítására.

## Javaslatok 5

- 2014-2020. évi KAP vidékfejlesztési programjainak tervezése és konkrét intézkedéseinek meghozatala során kiemelt szerepet (támogatási forrást) kell, hogy kapjanak:
  - a tenyésztés, a takarmányozás és az állattartás költségeinek csökkentését szolgáló **innovatív technológiák bevezetése**, úgymint
    - a hagyományos tenyészértékbecslés és a genomikus tenyészértékbecslések kombinált alkalmazásán nyugvó tenyésztési munka alkalmazása;
    - a takarmány-termesztés, betakarítás és tárolás gépi és technológiai fejlesztéseinek takarékos energia-felhasználást célzó beruházásai;
  - a további **állatjóléti és környezetvédelmi beruházások**, úgymint
    - a szélsőséges időjárási viszonyok hatását csökkentő, állati komfortot biztosító technológiai eszközök beépítése;
    - a trágyakezelés és felhasználás technológiai beruházásainak támogatása;
    - a telepi vízfelhasználás, az újrahasznosítás, a hűtési berendezések korszerűsítő beruházásai.



## Javaslatok 6

- a **kockázatok csökkentése**, illetve az ár- és jövedelem-stabilitás javítására kidolgozandó szabályozási mechanizmusok, úgymint
  - az állattenyésztés takarmány-bázisát, annak minőségét veszélyeztető tényezők felismerési és elhárítási rendszerének fejlesztése;
  - a piaci hektikusság kedvezőtlen hatásait csökkentő közösségi pénzügyi alapokhoz történő hozzájárulás támogatása;
  - a közösségi pénzügyi alapokat működtető szakmaközi szervezet működési támogatása.
- a tejfeldolgozással, kézműves tejtermékek előállításával foglalkozó **üzemek víz- és energiaköltségeiknek mérséklése**, úgymint
  - a logisztikai eszközök korszerűsítésének támogatása;
  - a feldolgozóüzemi működés takarékos (alternatív) energiaforrás-kialakításának támogatása;
  - a termék-előállítás technológiai berendezéseinek takarékos energia-felhasználás kritériumait szem előtt tartó korszerűsítő beruházási támogatása.

## Javaslatok 7

- Komplex **ágazati innovációs programot** javaslunk elkülöníteni az EIP források terhére, amely kiemelten foglalkozna
  - a genomika hazai adaptációjának fejlesztési és kutatási feladataival, a külföldön már elterjedt módszerek magyarországi alkalmazhatóságát biztosító fejlesztésével;
  - a termékpálya egészének során keletkező környezeti terhelés mérhetőségét biztosító rendszerek kialakításával és a hazai alkalmazhatóságot biztosító kutatási feladatok elvégzésével;
  - a takarmány-termesztési technológiáknak a klimatikus változásokat és a változó növényegészségügyi környezetet figyelembe vevő fejlesztésével, a kapcsolódó kutatások kidolgozásával.
- A 2014-2020 közötti időszak egyéb operatív programjainak (GINOP, KEHOP, TOP stb.) tervezése során **komplex fejlesztési** lehetőséget kell biztosítani olyan kapacitásbővítő és korszerűsítő beruházásoknak – legfeljebb két üzem és legfeljebb 800 ezer tonna tejfeldolgozási kapacitás tekintetében –, ami az ágazati stabilitás fenntartásához hozzájárulni képes termék-előállítást tesz lehetővé és ami puffer szereppel bírhat a piaci ingadozások hatásainak mérséklése tekintetében.

## Javaslatok 8

- Indokolt tovább **szigorítani a piaci folyamatok**, különösképpen a nagykereskedelmi tevékenységek **felügyeletét** és szabályozását a tisztességtelen kereskedelmi magatartás, a fekete-kereskedelem visszaszorítása terén. Ennek érdekében javasoljuk:
  - Legalább az alapvető tejtermékek (folyadék tej, sajt, túró) általános forgalmi adójának drasztikus csökkentését.
  - A tejtermék nagykereskedelmi tevékenység hatósági engedélyezésén túlmenő, szakmaközi szervezeti regisztrációs kötelezettségének az előírását.
  - A tisztességtelen piaci magatartást folytató piaci szereplővel szembeni közösségi fellépés lehetőségének a szélesítését, az agrárkamrai jogosítványok szakmaközi szervezettel megvalósuló együttműködés alapján történő szélesítését.
  - Az elsődleges import-termék bejelentési eljárás rendszerszerű fejlesztését.

## Javaslatok 9

- A tejtermékek hazai fogyasztásának érdekében **összehangolt közösségi marketing program** kidolgozására van szükség, ami a közmédiában és a kereskedelmi médiában is erőteljesen megjeleníti azokat az üzeneteket, amelyek a kialakult tévhiteket oszlatná a tej- és tejtermékfogyasztás kapcsán. Ennek érdekében javasoljuk:
  - Az iskolatej program évenkénti 20 %-os költségvetési támogatásbővítését.
  - Az iskolai edukációs programok állami közösségi marketing programként való támogatását.
  - Az EU forrású tejtermék-promóciós támogatási lehetőség önrészének biztosításához való nemzeti támogatási hozzájárulás biztosítását.
  - A szakmaközi szervezet által működtetett marketing alapok hozzájárulásának teljes termékpálya-szereplői körre való kiterjesztését.

## Ágazati célok a 2020-as évek elejére

### A szakmai célok

- a magyar tejtermelési alapok vezető know-how bázisa legyen a közép-kelet európai országoknak;
- a magyar tejtermék-előállítás Európa egyik legkisebb „karbon-lábnyomával” rendelkezzen;
- a piaci szereplők szervezettsége lehetőséget adjon önálló piaci szabályozás kialakítására.

### A számok nyelvén megfogalmazva:

- a nyerstej éves termelési szintje 2000-2200 ezer tonnára emelkedik;
- az egy főre jutó tej- és tejtermék-fogyasztás eléri a 200 kg/fő mennyiséget;
- a hazai előállítású feldolgozott tejtermék-kivitel 200 ezer tonnával növekszik;
- az import tejtermékek hazai kiskereskedelmi értékesítési részesedése 20 % alá szorul.